

Pappa advarer mot sorteringssamfunn

Livet med Downs syndrom

85 prosent av dem som får vite at barnet de venter har Downs syndrom velger abort. – Ta heller utfordringen, sier pappa Ernst Ove Olsen.

ULTRALYD I 12. UKE

▶ KRISTIANSAND

Ernst Ove har satt seg godt til rette i sofaen ved siden av sin Downs-syke sønn Reidar Olsen (28).

Vi er i Reidars leilighet på Møvik, hvor han bor i et slags kollektiv med andre psykisk utviklingshemmede.

UTFORDRINGER. – Det har vært masse utfordringer med en sønn som har Downs, fastslår Ernst Ove Olsen.

– Samfunnet kommer ikke og forteller hva du har krav på, så du må slåss for alt. Når du har fått en sånn gutt kan du enten ta avstand fra det eller kjempe for det, påpeker han, men tilføyer at det nok har blitt en del enklere i dag.

Han husker godt dramatikken da han og kona Else fikk sin førstefødte sønn for 28 år siden.

– Jeg fikk en telefon fra sykehuset om at noe var galt, og skyndte meg dit i hui og hast, livredd for hva det kunne være. Da jeg fikk høre at han hadde Downs syndrom var det egentlig bare en lettelse. Jeg hadde forestilt meg noe mye verre ut fra telefonen.

SPØK OG MORO. – Å vaske huset, det er moro, ikke sant Reidar?

» Når du har fått en sånn gutt kan du enten ta avstand fra det eller kjempe for det.

Ernst Ove Olsen,
pappa

ENEBOER: 28 år gamle Reidar bor for seg selv på Møvik.
FOTO: REIDAR KOLLSTAD

KRITISK: Ernst Ove Olsen anbefaler å bære fram Downs-barn.
FOTO: REIDAR KOLLSTAD

– Nja. Reidar drar på det.
– Litt så.
– Ha ha ha, Nå ljuger du så det renner av deg, ler Ernst Ove. Reidar ler hjertelig med.

Den spøkefulle tonen de to imellom er der hele tiden.

Reidar forteller om da han var i Tyskland og opptrådte med Sound of Happiness; et orkester for psykisk utviklingshemmede.

– På taxfree på danskebåten kjøpte jeg med vin til mamma og pappa og Smirnoff ice til meg selv, smiler han.

Smirnoff icen nytes gjerne sammen med kamerater foran tv-en og en Start-kamp.

FØRSTE I KRISTIANSAND. Reidar var den aller første med Downs syndrom som fikk begynne på vanlig skole i Kristiansand.

– Jeg var med i en komité som sendte ut spørreundersøkelser til skolene i Kristiansand om hvordan de ville reagere på å få et barn med Downs i skolen, og resultatet var ikke god lesning.

Men da det ble til at han skulle begynne på Kringsjø skole, gjorde rektoren der, som egentlig hadde vært negativ i undersøkelsen, helomvending og sørget for at Reidar fikk fem gode år på Kringsjø, sier Ernst Ove Olsen.

VILLE TATT ABORT. Ifølge Folkehelseinstituttets tall for 2005 valgte 84,6 prosent av foreldre i Norge som fikk greie på at barnet de ventet hadde Downs syndrom, abort.

Nå har fagfolk lagt fram forslag om at alle gravide skal kunne få ultralyd i 12. uke for blant annet å kunne finne kromosomfeilen som kjennetegner Downs.

I Danmark har de innført både ultralyd og blodprøve, og ifølge VG har dette halvert antallet barn som fødes med Downs i landet de siste tre årene.

Trebarnsfarens Ernst Ove forteller at han og kona valgte å utføre fostervannsdagnostikk på de to andre barna for å sjekke om de hadde Downs.

– Vi var skjønt bestemte begge to på at hvis det var noe galt med dem, så skulle de vekk. Kaldt og kynisk, konstaterer han.

Han begrunner dette med at han tror det ville skidd helt ut hvis de måtte ha ansvaret for

mer enn ett Downs-barn.

– Men heldigvis viste det seg at begge to var friske.

MOTSTANDER AV SORTERING. – Jeg tror vi ville beholdt Reidar selv om vi hadde visst på forhånd at han hadde Downs, sier faren.

Han er slett ikke begeistret for forslaget om å la alle gravide få ultralyd i 12. uke.

– Jeg synes ikke noe om at alle gravide får dette tilbudet. Jeg vil anbefale dem å bære barnet fram med mindre de har andre problemer. Jeg er ikke en tilhenger av et sorteringssamfunn.

Han kommer også med en advarsel.

– I 12. uke blir det egentlig ikke en abort, men en fremskyndet fødsel, noe som kan være en

ekstra stor belastning.

Han kikker bort på sønnen. – Vi trenger sånne som Reidar og hans likesinnede i samfunnet vårt. Både på godt og vondt.

Tekst: **Kenneth Lia Solberg**
kenneth.l.solberg@fvn.no - 38 11 30 00

FAKTA

Downs syndrom

- ▶ 2004: 124 barn med Downs syndrom ble født i Norge. 28 gravide som ventet Downs-barn tok abort.
- ▶ 2005: 44 gravide som ventet Downs-barn tok abort. Foreløpig ingen tall på hvor mange som ble født med Downs.
- ▶ 2005: 84,6 av alle gravide som fikk vite at de ventet Downs-barn tok abort.

KILDE: FOLKEHELSEINSTITUTTET

ERNST OVE OLSENS RÅD TIL FORELDRE. 1) La dem prøve og feile og still krav til dem som med andre barn. 2) Ta kontakt med andre familier i samme situasjon, samt lag og foreninger som jobber med psykisk utviklingshemmede. 3) Ta utfordringen. Lykkes du med systemet får du det himla godt!

MYE MORO: Ernst Ove Olsen morer seg sammen med sønnen Reidar Sten Olsen som har Downs syndrom. FOTO: REIDAR KOLLSTAD

- Vi har allerede sorteringssamfunn

Det sier professor Kjell Åsmund Salvesen, som har stått i spissen for å innføre ultralyd for alle gravide i 12. uke.

- I en debatt med meg på «Her og nå», sa Cecilie Willoch at vi allerede har et sorteringssamfunn, og det stemmer for så vidt. I dag kan en kvinne som får vite at fosteret har kromosomfeil ta abort, sier Salvesen til Fædre-

landsvennen.

Professoren i fødselshjelp ved St. Olavs Hospital i Trondheim har foreslått ultralyd i 12. uke blant annet fordi det lettere kan avdekke kromosomfeil hos fosteret enn hva som er tilfelle senere i svangerskapet.

TVILLINGER. Han understreker imidlertid at forslaget ikke bare er tenkt for å påvise kromosomfeil.

- Det vil også tidligere kunne påvise om kvinnen bærer på eneggede eller toeggede tvillinger, og kvinner som er gravide med

et dødt foster kan få påvist dette tidligere.

Selv sier han at han ikke er noen tilhenger av et sorteringssamfunn, men han erkjenner at det kan bli født færre med Downs syndrom om forslaget gjennomføres.

- Jeg er ikke for et sorteringssamfunn, men for at kvinner skal kunne velge å bruke dagens teknologi, sier han

STERK MOTSTAND. Lars Brustad i Downs-organisasjonen Ups & downs i Oslo misliker sterkt forslaget.

Han har selv en datter med Downs syndrom.

- Slik jeg ser det er eneste grunnen til dette forslaget at folk skal ta abort, og da lurer jeg litt på hva slags samfunn man vil ha. Når Salvesen sier dette er for å forberede foreldrene, er det bare vås!

På kritikken fra Lars Brustad sier Salvesen dette:

- Han tillegger meg motiver jeg ikke har.

Forslaget utredes nå for helseminister Sylvia Brustad av Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten.

FAKTA

Ultralyd i 12. uke

► Fagfolk har gått inn for tilbud om ultralyd for alle kvinner i 12. uke. Denne retten har til nå vært forbeholdt kvinner over 38 år.

► Screening skal i 90 prosent av tilfellene kunne påvise om fosteret har Downs.

► I Danmark har et tilsvarende tiltak ført til at antall Downs-fødte er halvert på tre år.